

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZLER

<i>Prof. Dr. Zeki YILMAZ, Erciyes Üniversitesi Rektörü</i>	VI
<i>Bayram ÇAMKERTEN, KOSGEB Başkanı</i>	VII

TAKDİM

<i>Prof.Dr.Rıfat YILDIZ, Nevşehir İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı</i>	VIII
---	------

AÇILIŞ TEBLİĞİ

<i>Prof. Dr. Erdoğan ALKİN</i>	
Kobi'ler ve Türkiye Ekonomisi.....	X

TEBLİĞLER

Yrd.Doç.Dr. Tülay Yücel

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde Çalışma Sermayesi ve Finansal Yönetim Uygulamaları	1
---	---

Yrd. Doç. Dr. Semra KARACAER

Yrd. Doç. Dr. Halit GÖNENÇ

KOBİ'lerde İşletme Sermayesi Yönetimi: Büyük Ölçekli İşletmelerle Karşılaştırmalı Bir Analiz.....	17
---	----

Doç. Dr. Kemalettin ÇONKAR

Risk Sermayesi Finansman Yönteminin Küçük ve Orta Boy İşletmeler Açısından Önemi ve Uygulanabilirliği.....	35
--	----

Yrd. Doç. Dr. Nevin YÖRÜK

KOBİ'lerin Kredi Yoluyla Finansmanında Karşılaştıkları Sorunlar ve Tokat İlinde Bir Uygulama	59
--	----

Doç. Dr. Güler ARAS

KOBİ'lerin Sermaye Piyasası Yoluyla Fon Sağlama Olanakları : Tezgahüstü Piyasalar ve Risk Sermayesi Finansman Modeli.....	73
---	----

Yrd.Doç.Dr.Mehmet ERKAN

Yrd.Doç.Dr.Yusuf TOPAL

KOBİlerin Sermaye Piyasası Yoluyla Finansmanı ve İmkb'deki KOBİlerle
İlgili Bir Ampirik Çalışma..... 85

Yrd.Doç.Dr. Raif PARLAKKAYA

Yrd.Doç.Dr. Mikail ALTAN

KOBİ'lerde Maliyet Yönetimi..... 97

Doç. Dr. Hayriye ATİK

Öğr. Gör. Sevgi SEZER

Avrupa Birliği'ne Entegrasyon Sürecinde Küçük ve Orta Boy İşletmelerin
Sorunları: Kayseri ve Nevşehir Örneği..... 107

Mehmet Atilla Söğüt

Küçük ve Orta Boy İşletmelerin Finansman Sorunlarının Çözümünde
Alternatif Finansman Yöntemleri..... 117

Doç. Dr. Kemalettin Çonkar

Öğr. Gör. Ali Fuat Kurt

Kayseri'deki Küçük ve Orta Boy İşletmelerin Factoring'den Yararlanmaları
Üzerine Bir Değerlendirme..... 133

Arş.Gör. Osman N. ÖZDOĞAN

Alternatif Bir Finansman Aracı Olarak Angel Finanslama ve Kuşadası'nda
Faaliyet Gösteren KOBİ'lerin Finanslama Yönelimleri 151

Erdal ÇINAR

AB Küçük İşletmeler Deklarasyonu, 4. KOBİ Çok Yıllı Programı ve KOSGEB
Çalışma Programı 165

Prof.Dr. Cemal YÜKSELEN

Öğr.Gör. Arzu KILIÇ

KOBİ'lerde Çok Ortaklı Şirketleşme Modeli Üzerine Hatay Mobilya İmalatı
İşkolunda Bir Araştırma 173

Yrd.Doç.Dr. Himmet KARADAL

KOBİ'lerin Uluslararası Pazarlara Açılmasını Etkileyen Faktörler Üzerine Bir
Araştırma..... 189

Yrd.Doç.Dr. Mehmet ERKAN

Yrd.Doç.Dr. Ali ELEREN

Küreselleşme Sürecinde KOBİ'lerin Yeniden Yapılandırılması ve Bir Model
Önerisi..... 201

Yrd. Doç. Dr. Osman KARAMUSTAFA

Yrd. Doç. Dr. Murat ÇETİN

Arş. Gör. Aykut KARAKAYA

Arş. Gör. Soner TASLAK

KOBİ'lerin İhracat Darlığı Nedenleri Üzerine Bir Araştırma: Samsun İli
Örneği 213

Prof. Dr. Dr. M. Hulûsi DEMİR

ArşGör. Dr. Ayşe ŞAHİN

KOBİ'lerin Pazarlama Sorunlarının Çözümünde Elektronik Ticaret ve
Elektronik Pazarlamanın Önemi: Adana ve Kayseri İllerinde Tekstil
Sektöründe Faaliyet Gösteren KOBİ'lerin Bu Konuya Yaklaşımları..... 223

Prof.Dr. Mahmut TEKİN

KOBİlerin Üretim ve Pazarlama Sorunları ve Çözümüne Yönelik Bir
Araştırma 235

Yrd.Doç.Dr.Veyssel KULA

Yrd.Doç.Dr. Ekrem TATOĞLU

KOBİ'lerde İnternet Kullanımı: Tutum ve Beklentiler Üzerine Bir
Değerlendirme 253

Prof.Dr.Cengiz YILMAZ

Yrd.Doç.Dr. Tuncer ÖZDİL

Yrd. Doç.Dr. Güray AKDOĞAN

KOBİ'ler İçin Elektronik Ticaret Ne İfade Ediyor? 265

Dr. Alövsat MÜSLÜMOV

Türkiye'de Ekonomik Krizlerin Halka Açık KOBİ'lere Etkisi 279

Yrd.Doç.Dr. Nazan YELKİKALAN

Yrd.Doç.Dr. Meliha ENER

KOBİ'lerin Avrupa Birliğine Entegrasyon Sürecinde Karşılaştıkları Teknolojik
Sorunlar 291

Yrd. Doç. Dr. Şaban UZAY

Arş. Gör. Ergün KÜÇÜK

Leasing, Factoring Ve Barter Finansman Tekniklerinden KOBİlerin
Yararlanma Düzeylerinin Araştırılması: Kayseri Uygulaması 301

Arş.Gör.Hatice ÇALIPINAR

Ülkemizde KOBİ'lerin Yatırım Kararlarında Uygulanacak Ekonomik ve Mali
Yöntemler İle Değerlendirme Tekniklerinin Bir Model Olarak Önerilmesi 313

Yrd. Doç. Dr. Emin ÇİVİ

Yeni Ekonomik Düzendeki KOBİ'ler 323

Yrd.Doç.Dr. Şaban UZAY

Vergi Avantajları ve Kayseri'deki KOBİ'lerde Uygulanma Düzeylerinin Araştırılması	335
---	-----

Yrd. Doç. Dr. Güven DELİCE

KOBİ'lerin İhracata Yönlendirilmesinde Finansman Destekleri: Türk Eximbank Kredileri Üzerine Bir Uygulama	347
---	-----

Yrd. Doç.Dr. Mevlüt KARABIÇAK

Arş.Gör. Nihat ALTUNTEPE

KOBİ'lerin Kredi Yoluyla Finansmanı	363
---	-----

Yrd. Doç. Dr. Mustafa TÜMER

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İmalât Sanayinde Faaliyet Gösteren KOBİ'leri Ayırtıran Faktörlerin Tesbiti	381
--	-----

Yrd.Doç.Dr. Fatma GÜNDOĞDU

Yrd.Doç.Dr. Ö. Selçuk EMSEN

Prof.Dr. Şule ÖZKAN

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde Girişimcilik-Yenilikçilik ve Finansman: Kayseri Üzerine Ampirik Bir Çalışma	391
--	-----

Yrd. Doç. Dr. Şevki ÖZGENER

İç Anadolu Bölgesi'ndeki Küçük ve Orta Boy İşletmelerde Müşteri İlişkileri Yönetimi Üzerine Bir Araştırma	415
---	-----

Y. Doç. Dr. Recai COŞKUN

Y. Doç. Dr. Ayşen WOLFF

Gökhan GÜRLER

KOBİ'lerde İnsan Kaynakları Tedarik Yöntemleri: Sakarya Örneği	431
--	-----

Yrd.Doç.Dr.Nispet UZAY

2001 Krizinin Kayseri'deki Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Üzerindeki Etkileri	441
---	-----

Yrd. Doç. Dr. Mikail ALTAN

Arş. Gör. Muhammet BEZİRCİ

Ekonomik Krizlerin KOBİ'ler Üzerine Etkisi: Karaman Örneği	455
--	-----

Yrd.Doç.Dr. Nazan YELKİKALAN

Yrd.Doç.Dr. Meliha ENER

Son Ekonomik Krizle Birlikte KOBİ'lerde Downsizing Uygulaması	469
---	-----

Prof. Dr. Sudi APAK

KOBİlerin Desteklenmesi ve Finansman Yöntemlerinin Kriz Ortamında Değerlendirilmesi	477
---	-----

Öğr. Gör. Dr. Cemile ÇELİK

Yrd. Doç. Dr. Mahmut ÖZDEVECİOĞLU

Kadın Girişimcilerinin Demografik Özellikleri ve Karşılaştıkları Sorunlara
İlişkin Nevşehir İlinde Bir Araştırma 487

Yrd.Doç.Dr. Nazan YELKİKALAN

Yrd.Doç.Dr. Halis KALMIŞ

KOBİ'lerde Verimlilik Yönelimli Yeniden Yapılandırma Stratejileri 499

Yrd.Doç.Dr.Mehmet CİVAN

Öğr.Gör.İbrahim Halil EKŞİ

KOBİ' Lerde Yeniden Yapılanma ve Bu Bağlamda Şirket Birleşmeleri İle İlgili
Bir Uygulama 511

Yrd. Doç. Dr. Ayşehan AKINCI

Mersin'de Faaliyet Gösteren Küçük ve Orta Boy İşletmelerin Destek
Beklentileri 523

ÖNSÖZ

Türkiye ekonomisinde KOBİ'lerin toplam istihdam içindeki payı yaklaşık %56, üretimdeki payı %37 ve sayısal olarak KOBİ'lerin toplam işletmelerdeki payı ise % 99 dur Bu münasebetle Türkiye ekonomisi açısından KOBİ'ler büyük bir önem arz etmektedir.,

Türkiye'nin kalkınması açısından böylesi bir potansiyele sahip KOBİ'lerin finansman ve pazarlama sorunlarının bir bilimsel toplantının konusu yapılarak tartışılması çok sevindirici ve üniversitemiz açısından onur verici bir olaydır.

Bu bilimsel toplantıya tebliğli, tartışmacı ve dinleyici olarak katkı yapan bilim adamlarını ve uzmanları tebrik ediyorum ve onlara en içten şükranlarımı sunuyorum.

Nevşehir İktisadi ve İdari Bilimler Fakültemiz'in değerli yöneticilerini, öğretim elemanlarını ve idari personelini bu bilimsel toplantıyı gerçekleştirdiklerinden dolayı kutluyorum.

Bu değerli toplantıda sunulacak tebliğlerin ve yapılacak tartışmaların Ülkemiz ekonomisi için hayırlara vesile olmasını ve Nevşehir İktisadi ve İdari Bilimler Fakültemiz'in daha nice bilimsel toplantılara ev sahipliği yapmasını diliyorum.

Prof. Dr. Zeki YILMAZ
REKTÖR

ÖNSÖZ

Teknolojik ve ekonomik gelişmelerin baş döndürücü bir hıza ulaştığı, Küresel iletişim ve etkileşimin yol açtığı değişimin ekonomik ve sosyal alanlarda da etkilerini gün geçtikçe yoğunlaştırdıkları günümüzde sınırların ortan kalktığı iddiası, bu değişimin etkilerinden kaynaklanmaktadır. Dünya pazarlarının, ulusal pazarların yerini aldığı bu ortamda, esnek üretim yapabilen ve uyum kabiliyeti çok daha yüksek olan küçük ve orta ölçekli işletmelerin geliştirilmesi ve desteklenmesi için gösterilen çabalar, ülke ekonomilerinin başarılarını belirleyici unsurlarından biri haline gelmektedir.

Ülkemizde, küçük ve orta boy işletmelerin (KOBİ) imalat sanayi istihdamı içindeki payı %53 gibi azımsanmayacak bir orandadır. Buna karşın, yaşadığımız ekonomik sorunların, en yoğun şekilde yansıdığı guruplardan biri de KOBİ'ler ve özellikle Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi işletmeleridir. Finansman maliyetlerindeki yükselişler ve bankaların kaynak maliyetindeki yüksek değerleri öne sürerek sanayi işletmelerinden daha önce verdikleri kredileri ya geri çağırma ya da kredi faiz oranlarında yükseltmeler talep etmeleri, KOBİ'lerin böylesine yüksek faiz oranlarında kendilerinden istenen kredi geri ödemelerini yerine getirmelerinde zorlanmalara yol açmaktadır.

Kredi maliyetlerinin makul seviyelere indirilmesi ve finans sektöründe rahatlama sağlanabilmesi, Krizin KOBİ'lere olan etkisinin azaltılabilmesi için en öncelikli tedbir olarak ele alınmalıdır. Bu çerçevede; Bankaların KOBİ'lere yönelik uyguladığı kredilerinde faiz oranlarını kriz öncesi değerlere çekilmesi yönündeki çalışmaları, tüm KOBİ'lerce memnuniyetle karşılanacaktır. Yaşadığımız krizin atlatılmasında, ihracat ağırlıklı çalışan işletmelere, kurlardaki artış bir nebze olsun destek olacaktır. Bu da göstermektedir ki, KOSGEB'in temel hedefi olan; KOBİ işletmelerinin gelişebilmesi ve başarılı olabilmesi için dış pazarlara yönelmiş ve ürettiği ürünü tüm dünyada pazarlayabilecek işletmelerin oluşması ve KOSGEB desteklerinin bu hedef çerçevesinde yoğunlaştırılması stratejisi doğru bir yaklaşım olmuştur.

Küçük ve orta ölçekli işletmelerin geliştirilmesine ve desteklenmesine yönelik uygun stratejilerin ve politikaların oluşturulmasına vesile olabilecek "KOBİ'lerin Finansman ve Pazarlama Sorunları" konulu "1. Orta Anadolu Kongresi"nde emeği geçen herkesi kutluyorum ve sunulan tebliğlerin yer aldığı bu kitabın önümüzdeki dönemde KOBİ'lerin Geliştirilmesi ve Desteklenmesine yönelik faaliyetler için özveri ile gayret gösterecek tüm kurumların çalışmalarına yardımcı olmasını diliyorum.

Bayram ÇAMKERTEN
KOSGEB Başkanı

TAKDİM

“Orta Anadolu” ismi, kongre tebliğlerine içerik sınırı getirmek için düşünülmüş bir coğrafi kavram değildir; kongre organizasyonunu gerçekleştiren iradenin mekan kaynağını göstermek için, belirleyici başlık olarak tercih edilmiştir. O bakımdan, tebliğ başlıklarından da anlaşılacağı gibi, kongremiz ulusal boyutludur.

Türkiye’de son 10-15 yılda üniversiteleşme hareketindeki hızlı gelişmeye bakıldığında, kurulan yeni üniversitelerde özellikle iktisadi ve idari bilimler fakültelerinin ilk sıralarda yer aldığını görmekteyiz. İktisadi ve idari bilimler fakültelerinin sayılarının hızlı artışında başat faktörlerden bir tanesi, bu fakültelerin kuruluş ve faaliyetlerinde, fen bilimlerinde olduğu gibi, laboratuvar ihtiyacının yer almaması diğeri ise mezunlarının çeşitli sektörlerde ve hemen hemen her işletmede potansiyel olarak iş bulabilme şansına sahip olmalarıdır.

1 Eylül 1997’de Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulan ve 1998-1999 döneminde eğitim-öğretime başlayan Fakültemiz de yeni kurulan fakülteler grubuna dahil edilebilir. Üniversiter kurumların belli başlı iki işlevinin olduğunu biliyoruz : Birincisi bilimsel araştırma yapmak, yayınlamak, ikincisi ise öğretim yapmaktır. Birinci işlevimizin gereğine dolaylı katkı sağlamak üzere bu kongreyi gerçekleştirmiş bulunuyoruz.

Ülke ekonomisinin yönetimi ve siyasilerin başarısında fakültelerimizin ve eşdeğer fakültelerin çok önemli bir yeri vardır; bunların başarısı ile toplumsal refah arasında doğrusal ilişki mevcuttur. Onun için yapacağımız bilimsel araştırmaların ve yetiştireceğimiz insanların nitelikli olmasının vazgeçemeyeceğimiz önceliklerimizin başında yer almasına büyük bir hassasiyet göstermeliyiz. Aksi takdirde ekonominin kaynaklarını verimli kullanmasını bilmeyen, ülkeyi yönetemeyen ve krizler üretme hastalığına müzdarip nesillerin yetiştirilmesinin müsebbibi ve tarihi sorumluları durumuna düşeriz. Bugün Cumhuriyet Tarihi’nde görülmemiş bir ekonomik küçülme (- % 12) noktasına gelmiş ve onun yarattığı sosyal ve siyasi patlama tehlikesi ile karşı karşıya bulunuyoruz; Bu durumun ortaya çıkmasında acaba biz üniversite hocalarının öteden beri gençliğimizi, asıl görevimiz olan nitelikli öğretimi ve bilimselliği ihmal ederek kör ideolojilerin militan tutsakları olarak yetiştirmemizin; ülkemizin problemlerini niteliksiz ve uluslararası standartlardan uzak bilimsel araştırmalarımızla ele almamızın hangi ölçüde payı vardır? Kanaatime göre, Türkiye üniversite camiası bu soruların cevabını kendi içinde çok ayrıntılı bir şekilde düşünmeli ve tartışmalıdır.

Tarih bilmeyen siyaset yapamaz; her mesleğin tarihi olduğuna göre, özellikle biz üniversite camiasının geçmişimizi iyi analiz etme, akıllı sonuçlar çıkarma ve bunları değerlendirme kültürümüzü ısrarla geliştirme gayreti göstermeliyiz.

Dünyadaki gelişmeler ışığında ders programı ve ders içerikleri ile öğrenim gören, araştırma yapabilme becerisi yüklü, meraklı ve üretim yeteneğini geliştirme isteğine sahip gençlerin yetiştirilmesi yönünde ısrarla çalışmalıyız. Üniversitelerimizin sunacağı teknik imkanlardan yararlanarak, gönüllülük esaslı sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerle zamanlarını iyi değerlendirerek yüksek sosyale, zengin genel kültür ve sporu günlük yaşantısının vazgeçilmez unsurları

haline getirmiş, uluslararası rekabete açık üniversite gençliğinin yetiştirilmesini amaç edinmeliyiz.

Bu amaçlara yönelik hangi öğretim yöntemlerini uygulayarak ve nasıl bir öğretim sunacağımız gerektiği hususunda ise, dünyadaki çok hızlı değişen öğretim sistemlerinin, gelişen bilimsel bilginin ve teknolojinin takip edilmesinin büyük önem arz ettiğini vurgulamanın doğru olacağı kanaatindeyim.

Toplantımıza tebliğli veya tartışmacı olarak katkıda bulunan değerli meslektaşlarıma ve uzmanlara en içten teşekkürlerimi sunuyorum; sizlerin katkılarınızla burada ve tebliğ kitaplarımızın okunacağı çevrelerde estirilecek beyin fırtınalarının, üretilecek yeni düşüncelerin ve işaret edilecek yeni problemlerin gelecek bilimsel toplantılar için yeni açılımlar kazandıracağını ümit ediyorum.

Kongre bilim kurulunda titiz bir görev anlayışı sergileyen üniversitemizin değerli öğretim üyelerinden Prof.Dr. Şükrü Akdoğan'a, Prof.Dr. Hakkı Sönmez'e, Prof.Dr. Rifat Yıldız'a, Doç.Dr. Asuman Akdoğan'a, Doç.Dr. Salih Kuşluyan'a, Doç.Dr. Yunus Dursun'a şükranlarımı sunuyorum.

KOSGEB örnek bir sorumluluk anlayışı sergiledi ve önerimiz üzerine kongre tebliğlerini yayınlanmak üzere kitap olarak bastırdı. KOSGEB'in Sayın Başkanı Bayram Çamkerten'e taktir ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Yaklaşık bir yıllık bir organizasyonel hazırlık sonucu gerçekleştirdiğimiz bu kongrenin **Kongre Organizasyon Komitesi**'nde özverili bir görev yapma örneği gösteren öğretim elemanlarımızdan Yrd. Doç. Dr. Kurtuluş Karamustafa'ya, Mustafa Öztürk'e, Aysun Özen'e, Suzan Çoban'a, İlhan Ege'ye ve Korhan Karacaoğlu'na en kalbi tebrik ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Ayrıca Fakültemiz'in tüm akademik ve idari personeli kurumsal kültür dayanışmasını doğrular bir nitelikte ortaya koymuş ve bu faaliyetlerin esas kaynağını oluşturmuştur; Fakültemiz'in tüm çalışanlarına nice başarılar dilerim.

Nevşehir'de birçok yerel kurum ve kuruluş bu organizasyonumuzun gerçekleştirilmesinde imkanları ölçüsünde maddi desteğini esirgememiştir. Bu yaklaşım üniversite-çevre işbirliği açısından önemli bir göstergedir. Bu münasebetle taleplerimizi geri çevirmeyen en başta Nevşehir Valisi Sayın Doç.Dr. Yusuf Erbay'a, Nevşehir Belediye Başkanı Sayın Yalçın Demir'e ve Nevşehir Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Arif KARARMAZ'a, Orta Hisar Belediye Başkanı Sayın Dr. Erkal Yandi'ye, NESİAD Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Dr. Belgin Gömeç'e en kalbi şükranlarımı sunuyorum.

Kapadokya Dedeman'ın değerli genel müdürleri gerekli yakın ilgiyi bizden esirgemediler. Kendilerine çok teşekkür ediyorum.

Orta Anadolu Kongresi'nin her yıl ve farklı bir Orta Anadolu İ.İ.B.F.'si tarafından düzenlenerek gelenekselleştirilmesini öneriyorum.

Saygılarımla.

Prof.Dr.Rifat YILDIZ
D E K A N

KOBİ'LER VE TÜRKİYE EKONOMİSİ

Prof. Dr. Erdoğan ALKİN*

KOBİ'lerin Tanımı

Dünya Bankası'nın kabul ettiği tanıma göre 50 emekçiye istihdam sağlayan işletmeler küçük ölçekli, 50-200 emekçi istihdam eden girişimler ise orta ölçekli olarak adlandırılmaktadır.

Avrupa Birliği ise bu tanıma ek olarak küçük işletmeler için üst sınır olarak 7 milyon EURO hacminde ciroyu şart koşmakta, orta boy işletmeler için ise yine üst sınır olarak 40 milyon EURO'luk ciroyu kabul etmektedir.

Türkiye'de ise KOBİ'lerle ilgili kuruluşlar (KOSGEB, DİE, Eximbank, TOBB...) istihdam boyutu olarak hemen hemen aynı ölçüleri kabul etmektedir.

KOBİ'lerin Önemi

Tüm dünya ekonomisi dikkate alındığında işletmelerin yüzde 95'ini oluşturan KOBİ'lerin kabaca toplam istihdamın yüzde 66'sını ve toplam üretimin yüzde 55'ini sağladığı göze çarpıyor.

Türkiye'de ise sanayi kesiminde 200.000 dolayındaki KOBİ'nin toplam işletme sayısının yüzde 99'unu oluşturduğu ve toplam istihdamın yüzde 56'sını sağladığı anlaşılmaktadır. Ülke genelinde kayıtlı-kayıtsız 3.5 milyon KOBİ olduğu tahmin edilmektedir.

Bütün bu veriler KOBİ'lerin ekonomideki büyük önemini vurgulamaktadır. Dolayısıyla bu öneme paralel bir ilgi görmeleri de şart olmaktadır.

Türkiye'de KOBİ'ler ve Sorunları

Türkiye'de KOBİ denildiğinde çoğunluk otomotiv ve beyaz eşya yan sanayii, elektronik yan sanayii, tekstil yan sanayii, el sanatları, hizmet sektöründeki acenteler ve irtibat büroları, temizlik ve benzeri hizmetler, metal ve kıymetli madenleri işleyenler ve gıda sektöründe çalışan küçük ve orta boy işletmeler anlaşılmaktadır.

Böyle bir yapı içerisinde KOBİ'lerin çoğunlukla ana kuruluşların yan sanayii olarak çalıştıkları gerçeği ortaya çıkmaktadır.

Bu anlayış içerisinde ve bugünkü koşullarda bir KOBİ'nin başarılı olabilmesi için iç pazarda ana şirketle sıkı bir işbirliği içerisinde bulunması, yaklaşık 150-200 bin dolarlık bir yatırıma ve 50-100 bin dolarlık bir işletme sermayesine sahip olması gerekmektedir.

Yan sanayi olarak ana şirkete bağlılık, doğrudan ve dolaylı bazı sorunlar yaratmaktadır. Mesela kriz dönemlerinde ana şirketin üretimi yavaşlatması, bağlı KOBİ'lerde bir kıdem tazminatı sorununa neden olmaktadır. Ayrıca ana şirkete bağımlılık nedeniyle ürün geliştirme fonksiyonu aksamaktadır.

KOBİ'lere göre sorunların en büyüğü ekonomik istikrarsızlıktır. Bunu yüksek faizler ve vergiler izlemektedir.

* İstanbul Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölüm Başkanı

1998 yılından bu yana borç ödeme zorluğu çeken KOBİ'lerin toplam içindeki yüzdesi son krizde 20'lerden 80'lere yükselmiştir.

KOBİ yöneticilerinin yüzde 19'u ilkokul, yüzde 42'si ortaokul, yüzde 21'i lise, yüzde 18'i yüksek öğrenimlidir.

KOBİ'lerin ancak yüzde 1'inin kendine ait web sitesi ve yüzde 3.5'inin e-mail adresi var.

KOBİ'lerin Geliştirilmesi

Türkiye ekonomisi henüz dünya ekonomisi ile sanayileşmiş ülkeler düzeyinde bütünleşmemiştir. Küresel rekabet sıralamasında ise arkalarda yer almaktadır.

Bu koşullar altında KOBİ'lerin gelişmesi için öncelikle ana sektörlerin istikrarlı bir hızla büyümesi, yan sanayilerini teknolojik gelişme ve kurumsal yönetim ilkeleri uygulamaya teşvik etmesi gerekmektedir.

Devlete düşen görevler ise KOBİ'ler için geliştirilen desteklerde bürokrasiyi en aza indirmek, kaynak sürecini hızlandırmak, yurtdışından KOBİ'lere yönelik kaynakların temini için gerekli girişimlerde bulunmak, ana şirket ve sektörlerin KOBİ'ler üzerindeki baskısını azaltmak, haksız rekabet koşullarını gidermeye çalışmak, olmalıdır.

Sonuç

Bugün Türkiye ekonomisi güç bir dönem yaşamaktadır. Başka bir deyişle hem ana sektörler ve şirketler, hem de KOBİ'ler önemli kaynak ve pazar sorunu yaşamaktadır.

Dolayısıyla bugünkü koşullarda KOBİ'lerin kaynak sorununu, ana şirketler ve sektörlerin destekleriyle veya sermaye piyasaları yoluyla çözmek mümkün görünmemektedir. Bu durumda KOBİ'lere yönelik özel dış kaynak temini (Private Placement ve Venhture Capital) için çaba harcanması gerekmektedir.

Bunun yanında ulusal ve hatta uluslararası kuruluşların özellikle kendi yan sanayilerini oluşturan (veya oluşturacak olan) KOBİ'lerin teknolojik ve yönetsel gelişmelerinde öğretici bir rol benimsemeleri şarttır.

KOBİ'ler konusunda yapılacak ayrıntılı araştırmaların sonuçları da küçük ve orta boy işletmelerin gelişmesinde yardımcı olabilir. Mesela KOBİ'lerin devreye giriş-çıkış hızlarının neden bu kadar yüksek olduğu, daha doğrusu bu yüksek devir hızının KOBİ'lerin genel özelliklerinden mi, yoksa ülkenin ekonomik yapısından mı kaynaklandığı araştırılmalıdır.

Ülke ekonomisinde bu kadar önemli yeri olan, ayrıca girişimciliğin öncülüğünü yapan KOBİ'lere gerekli özenin gösterilmesinin topyekün kalkınmanın ön koşulu olduğunu uluslararası kuruluşlar da kabul etmektedir. Anadolu sanayinin belkemiğini oluşturan KOBİ'ler, önlerindeki kısıtlamalar ve engeller kaldırıldığı takdirde istikrarlı bir ortam içinde ülke kalkınmasına en büyük katkıyı sağlayacak potansiyele sahiptirler.